

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

«Затверджую»
Ректор СНАУ,
академік НААН України
В.І. Ладика
12 2019 р.

ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ХІРУРГІЯ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни підготовки бакалаврів

Спеціальності 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

2019 рік

Розроблена та внесена: кафедрою акушерства та хірургії факультету ветеринарної медицини
Сумського національного аграрного університету

Розробники програми: Краєвський А.Й., д.вет.н., професор
Лазоренко А.Б., к.вет.н., доцент
Стоцький О.Г., к.вет.н., доцент
Чекан О.М., к.вет.н., доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Піхтірьова А.В., к.вет.н., доцент кафедри анатомії, нормальної та патологічної фізіології Сумського НАУ
2. Ассорі О.Ю., директор ДП «Сумська біофабрика»

Обговорено :

На засіданні навчально-методичної ради факультету ветеринарної медицини
" 4 " 11 2019 року, протокол № 2

На засіданні методичної ради СНАУ,
" 9 " № 2019 року, протокол № 3

Рекомендовано до затвердження

за спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Вченою радою СНАУ «ЛЗ » _____ 2019 року, протокол № С

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Загальна та спеціальна хірургія» складена відповідно до підготовки бакалаврів спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поглиблення і узагальнення теоретичних знань і практичних навичок у галузі діагностики, лікування та профілактики хірургічної патології тварин.

Міждисциплінарні зв'язки:

№	Перелік дисциплін, які забезпечують вивчення даної дисципліни у межах програми	Період вивчення, курс/семестр	Кафедра
	Анатомія тварин	1/1,2	Анатомії, нормальної та патологічної фізіології
1.	Фізіологія тварин	2/1,2	Анатомії, нормальної та патологічної фізіології
2.	Патологічна фізіологія	2/3,4	Анатомії, нормальної та патологічної фізіології
3.	Оперативна хірургія з топографічною анатомією	2,3/4,5	Акушерства та хірургії
4.	Патологічна анатомія	2/3,4	

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Загальна хірургія. Клінічна патофізіологія травми. Хірургічна інфекція. Відкриті механічні пошкодження. Хвороби шкіри та нервової системи.

Змістовний модуль 2. Загальна хірургія. Хвороби м'язів, суглобів та хвороби сухожилків, сухожилкових піхов і бурс. Хвороби кісток, новоутворення.

Змістовний модуль 3. Спеціальна хірургія. Хвороби в ділянці голови, потилиці і шиї. Хвороби в ділянці грудної стінки та попереку. Хвороби в ділянці живота. Післякастраційні ускладнення. Хвороби грудної та тазової кінцівки.

Змістовний модуль 4. Спеціальна хірургія. Хвороби копит і копитаць.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

- 1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Загальна та спеціальна хірургія» є: формування системи спеціальних теоретичних знань і практичних навичок з діагностування, лікування і профілактики хірургічної патології у тварин.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Загальна та спеціальна хірургія» є визначення причин, що викликають хірургічні хвороби і сприяють їх виникненню; патогенезу і клінічних ознак, загальних методів діагностики, механізмів видужання і факторів, що йому сприяють; принципів лікування і загальних методів профілактики хірургічних хвороб.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:** етіологію і патогенетичні особливості клінічного прояву різноманітних нозологічних форм хірургічної патології у тварин різних видів, на підставі чого формується розуміння суті лікувальних профілактичних заходів у разі хірургічних хвороб.

вміти: володіти сучасними методами діагностування хірургічних хвороб і проводити їх моніторинг, ставити діагноз, призначати раціональні методи лікування і профілактики, мати практичні навички надання хірургічної допомоги тваринам.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться годин, кредитів ECTS

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Загальна хірургія. Клінічна патофізіологія травми. Хірургічна інфекція. Відкриті механічні пошкодження. Хвороби шкіри та нервової системи.

Тема I.1. Клінічна патофізіологія травми. Вступ. Поняття про травму і травматизм. Дослідження травмованих тварин, ведення документації. Шок, колапс. Запально-регенеративна реакція організму на травму. Медіатори запалення. Місцеві і загальні реакції організму у разі запалення. Видові особливості запальної реакції. Фармакологічна регуляція запалення. Етіотропна і патогенетична терапія у разі хірургічних хвороб запального генезу. Застосування світлолікування та імуностимулюючої терапії при хірургічних хворобах

Тема 1.2. Хірургічна та специфічна інфекція. Хірургічна та специфічна інфекція, основні принципи лікування. Класифікація хірургічної інфекції. Гнійна інфекція. Анаеробна інфекція: класифікація, етіологія, патогенез, симптоми, прогноз і лікування.

Тема 1.3 Загальна хірургічна інфекція. Загальна хірургічна інфекція. Гнійно - резорбтивна лихоманка. Сепсис. Види його. Лікування. Опрацювання виконання новокаїнових блоkad. Вивчення методів стимулюючої терапії при хірургічних захворюваннях.

Тема 1.4.Відкриті механічні пошкодження.Кровотеча.Способи зупинення, основні способи лікування гострої крововтрати. Переливання крові. Гемотрансфузійні реакції. Рани: класифікація, клінічна характеристика. Морфологія, патогенез і фази ранового процесу.Критерії оцінювання перебігу ранового процесу.Дослідження пораненої тварини. Оперативне лікування і місцева лікарська терапія ран. Загоєння та лікування ран у тварин, хворих на променеву хворобу та забруднених радіонуклідами. Зупинка кровотечі та боротьба з втратою крові.

Тема 1.5.Хвороби шкіри та нервової системи. Екзема. Дерматити. (Етіологія, патогенез, лікування, профілактика).Паралічі та парези. Травми головного та спинного мозку.

Змістовний модуль 2.Загальна хірургія.Хвороби м'язів, суглобів та хвороби сухожилків, сухожилкових піхов і бурс. Хвороби кісток, новоутворення.

Тема 2.1. Хвороби м'язів.Міозити, міопатози:етіологія, патогенез, симптоми, лікування і профілактика.

Тема2.2. Хвороби суглобів.Закриті механічні пошкодження суглобів. Асептичні і септичні запалення суглобів. Хронічні безексудативні процеси суглобів. Остеохондроз суглобів.Етіологія, патогенез, симптоми, лікування і профілактика.

Тема 2.3. Хвороби сухожилків, сухожилкових піхов і бурс.Клінічна фізіологія сухожилків, піхов і бурс. Класифікація, етіологія, патогенез, симптоми, лікування та профілактика бурситів, тендинітів і тендовагінітів.

Тема 2.4. Хвороби кісток.Класифікація переломів кісток та їх ускладнень. Симптоми і діагностика переломів. Загоювання переломів. Раціональні методи лікування.

Тема 2.5. Хвороби судин. Новоутворення.Хвороби кровоносних судин: артеріїт, флебіт і тромбофлебіт. Хвороби лімфатичних судин та вузлів: лімфангоїт і лімфонулоліт.Морфогенез і стадії розвитку пухлин.Симптоми, діагностика і основні принципи лікування.

Змістовний модуль 3.Спеціальна хірургія. Хвороби в ділянці голови, потилиці і шиї. Хвороби в ділянці грудної стінки та попереку. Хвороби в ділянці живота. Післякастраційні ускладнення.Хвороби грудної та тазової кінцівки.

Тема 3.1. Хвороби в ділянці голови, потилиці і шиї.Паралічі трійчатого та лицевого нервів. Актиномікоз. Хвороби зубів. Етіологія, патогенез, лікування, профілактика. Хвороби в ділянці холки. Глибокі гнійно-некротичні процеси холки.

Тема 3.2.Хвороби очей.Хвороби повік. Запалення, заворіт та виворіт повік, запалення слізної залози. Хвороби кон'юнктивіти і рогівки. Кон'юнктивіти, кератити, запалення слізної залози.

Тема 3.3.Хвороби очей.Хвороби сітківки. Патологія камерної рідини та кришталика. Глаукома.Хвороби сітківки, гнійний паноптальміт, ретробульбарна флегмона. Випадіння очного яблука

Тема 3.4.Хвороби в ділянці грудної стінки та попереку. Рани грудної стінки. Пневмоторакс. Гемоторакс. Спондиліоз.

Тема 3.5.Хвороби в ділянці живота. Післякастраційні ускладнення. Грижі. Перитоніт. Особливості післякастраційних ускладнень у баранів. Післякастраційні ускладнення у свинок.

Тема 3.6.Хвороби грудної кінцівки.Хвороби нервів, м'язів плечового поясу; Бурсити, омартрити та омартрози; Діагностика, лікування при хворобах грудних кінцівок.

Тема 3.7. Хвороби грудної кінцівки.Хвороби в ділянці зап'ястка та п'ястка; Артрити зап'ясткового і путового суглобів; Карпальні асептичні тендовагініти. Діагностика та лікування.

Тема 3.8Хвороби тазової кінцівки.Хвороби нервів; Спастичний парез; Гоніти та гонартрози; Тарсіти, тарсартрози; Тарсостеохондрози; Тарсальні асептичні тендовагініти; Латеральний, колатеральний десмоїдит; Діагностика, лікування.

Змістовний модуль 4.Спеціальна хірургія.Хвороби копит і копитаць.

Тема 4.1. Хвороби копит і копитаць.Пододерматити; Ламініти; Унгуломікоз; Методи лікування та профілактики. Деформація копитаць.

Тема 4.2. Хвороби копит і копитаць.Флегмонозні процеси; Гнійний подартрит; Гостре асептичне запалення копитцевого суглоба; Методи лікування та профілактики.

Тема 4.3. Хвороби копит і копитаць.Хвороби копит характерні для непарно-копитних тварин; Некроз м'якушних хрящів; Хронічний асептичний подотрохлеїт. Методи лікування та профілактики.

3. Рекомендована література

1. Загальна ветеринарна хірургія / І.С. Панько, В.М. Власенко, М.В. Рубленко та ін.; за ред.. І.С. Панько (видання друге, доп. і перероб.) - Біла Церква: Білоцерківський державний аграрний університет, 2008. - 328 с.
2. Загальна ветеринарна хірургія/ /І.С. Панько, В.М. Власенко, В.Й. Іздепський та ін. - Біла Церква: БДАУ, 1999. - 264.
3. Загальна ветеринарно-медична хірургія / В.Б. Борисевич, Б.В. Борисевич, О.Ф. Петренко, Н.М. Хомин : за редак. В.Б. Борисевича, - К.: Науковий світ, 2001. - 274 с.
4. Спеціальна ветеринарна хірургія / І.С. Панько, В.М. Власенко, А.А. Гамота та ін.; за ред.. І.С. Панько. - Біла Церква: БДАУ, 2003. - 416 с.
5. Частная ветеринарная хирургия / Б.С. Семенов, А.В. Лебедев, А.Н. Елисеев и др. Под ред. Б.С. Семенова и А.В. Лебедева. - М.: Колос, 1997. - 496 с.
- 6.Борисевич В.Б., Борисевич Б.В. та ін. Ветеринарно-медична офтальмологія: Навчальний посібник / За ред.. В.Б. Борисевича. - К.: Арістей, 2006. - 212 с.

7. Власенко В.М., Тихонюк Л.А. Ветеринарна анестезіологія. - Біла Церква, 2003. - 336с.
8. Ветеринарна ортопедія: хвороби копит і копитаць: Посіб. для студ. аграр. закл. Освіти I-IV рівня акредитації зі спец. «Ветеринарна медицина» / В.Б. Борисевич, Б.В. Борисевич, О.Ф. Петренко, Н.М. Хомин - К.: ДІА, 2007. - 136 с.
9. Іздепський В.Й., Стоцький О.Г., Харенко М.І. та ін. Фізіотерапія при незаразних хворобах тварин. - Суми, 2006. - 132 с.
10. Пухлини тварин: етіологія, патогенез, діагностика, комплексна терапія / А.А. Гамота, В.І. Завірюха, Я.Г. Крупник, А.Р. Мисак. - Львів: Галицька видавнича спілка, 2007.-168 с.
11. Хирургические болезни сельскохозяйственных животных / К.И.Шакалов, И.А.Калашник, В.А.Лукияновский и др. М.:Агропромиздат, 1987.
12. <https://library.snau.edu.ua>
13. <https://www.acvs.org/veterinary-surgery-journal>

4. **Форма підсумкового контролю успішності навчання** - залік, іспит
5. **Засоби діагностики успішності навчання** - екзаменаційні білети

**Краєвський Аполлінарій Йосипович
Лазоренко Андрій Борисович
Стоцький Олександр Григорович
Чекан Олександр Миколайович**

ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ХІРУРГІЯ

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів**

**за спеціальністю 212 - «Ветеринарна гігієна, санітарія і
експертиза»**

**Суми, РВВ, Сумський національний аграрний університет, вул.
Г.Кондратьєва 160**

Підписано до друку:_____2019 р. Формат А5: Гарнітура
TimesNew Roman

Тираж: 20 примірників Замовлення_____Ум. друк.